

Kako citirati ili upućivati na druge izvore?

Općenito

- u akademskom pismu i znanstvenom diskursu općenito obvezno je priznati tuđa znanstvena dostignuća ili otkrića u području kojim se bavimo te na njih uputiti
- ne postoji jedan, općeprihvaćen način upućivanja; u konkretnim situacijama potrebno ih je prilagoditi zahtjevima izdavača, urednika, časopisa, sveučilišnog pravilnika i sl.
- odabran stil potrebno prilagoditi jeziku na koji pišemo rad, npr. ako pišemo rad na hrvatskom jeziku, umjesto „&“ pisat ćemo „i“, nećemo stavljati zarez ispred veznika „i“, „Ed.“ ili „Eds.“ zamijenit ćemo kraticom „Ur.“, umjesto „in press“ pisat ćemo „u tisku“ itd.
- citirati se može na različite načine, ali jednom odabran model potrebno je primijeniti dosljedno u cijelom radu
- citirati ne podrazumijeva samo doslovno navođenje tuđih riječi (od riječi do riječi); tuđe se ideje mogu navoditi i parafraziranjem

APA standardi i smjernice za navođenje literature

Izvor: <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/citations>

- tzv. APA (*American Psychology Association*) stil navođenja ili citiranja nudi smjernice upućene autorima znanstvenih radova za primjereno navođenje i izbjegavanje plagiranja

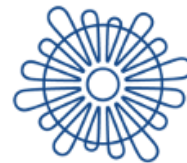
Uputnice u tekstu

Opće smjernice za navođenje u tekstu

- citiranje ili navođenje u tekstu podrazumijeva navođenje prezimena autora, godinu objavljivanja rada i eventualno specifično mjesto na koje upućujemo, npr. stranicu, raspon stranica, poglavlje, tablicu, sliku i sl.
- upućuje čitatelje na popis literature koji se nalazi na kraju radu te je organiziran abecednim redom
- navođenje u tekstu = u tijelu rada, tablici, slici, bilješki (fusnoti), dodatcima itd.
- svaki rad na koji se u tekstu upućuje mora se navesti u popisu literature
- tipovi navođenja ili citiranja:

- parafraziranje (neizravno navođenje, tj. prepričavanje prilikom kojega se upućuje na izvor)
- izravno citiranje (izravno navođenje, doslovnim riječima i od riječi do riječi)
- kada se citira doslovno, citat se stavlja u navodnike, a kada se prepričava ili parafrazira rečeno, parafraza se ne stavlja u navodnike; u oba se slučaja mora navesti izvor!
- citirati se može druge radove i kada navodimo svoje ideje i rezultate istraživanja, ali želimo uputiti čitatelje na druge radove koji se bave istom temom istraživanja (najčešće tada upućujemo na drugi rad uporabom kratice usp. (usporedi) ili v. (vidi) ispred citiranoga rada, npr. usp. Safir, 2013)
- citiranje u tekstu podrazumijeva i upućivanje na izvore u bilješkama
- unutar rada možemo upućivati i na vlastite radove, kao i na druga mjesta u radu koji pišemo, npr. na neko drugo poglavlje
- Opće smjernice:
  - Paziti na to da je ime autora dobro napisano, da je navedena odgovarajuća godina, da je citirani rad naveden u popisu literature te da se pritom podatci poklapaju.
  - Citirati samo radove koje ste pročitali i ideje koje ste naveli u svojem radu. Pritom citirani rad može nuditi ključne pozadinske informacije, ići ili ne ići u prilog vašoj tvrdnji, tj. potvrditi je, opovrgnuti ili pružiti definicije i podatke.
  - Paziti na to da se navedu samo neophodni citati, da ne budu predugi te da ih ne bude previše u nizu.
  - Izbjegavati citiranje sekundarnih izvora. Tolerira se navođenje sekundarnih izvora samo kada se do primarnoga ne može doći, no to je rijetko.
  - Uz autora i godinu objavljivanja navodi se i stranica (ili raspon stranica) na kojoj se nalazi citirana tvrdnja. Samo ako se citira ideja koja prožima cijeli rad, dovoljno je navesti godinu objavljivanja rad.
  - Prilikom prevođenja s drugih jezika paziti na to da prijevod bude u duhu jezika na kojem pišete rad.
- citiranje u tekstu može imati dva oblika:
  - *navođenje u zagradama*: i prezime autora i godina (i stranica) u zagradama
  - *narativno navođenje*: autorovo prezime dio naracije; nalazi se u tekstu kao sastavni dio rečenice, a u zagradama uz ime navodi se godina (i stranica)

Navođenje u zagradama

Zapažene teorije razvijene nakon standardne teorije vezanja temelje se na: predikaciji i uvjetu ulančavanja (Reinhart i Reuland, 1993, 1995), pomicanju (npr. Hornstein, 1999, 2007; Kayne, 2002; Zwart, 2002; Boeckx, Hornstein i Nunes, 2007; Abe, 2014), slaganju (npr. Reuland, 2001, 2005a, 2005b, 2011; Hicks, 2009; Rooryck i Vanden Wyngaerd, 2011) i nadmetanju (npr. Levinson, 1987; Burzio, 1989, 1991; Safir, 2004a, 2004b).

...

Objektnu usmjerenost treba shvatiti pritom s oprezom s obzirom na to da se akuzativna skupina može analizirati kao subjekt male surečenice (usp. Birtić i Brač, 2016).

...

Lične zamjenice čine zatvoren skup jedinica koje izražavaju tri diskursne uloge, odnosno uloge svojih referenata: govornika, sugovornika i onoga o kome ili čemu se govori a nema ulogu govornika ili sugovornika (usp. Bhat, 2004, str. 39; Mühlhäusler, 2001, str. 741; Siewierska, 2004).

Narativno navođenje

Lokalnost imenskih izraza iz perspektive nadmetanja istraživali su još Bouchard (1984), Levinson (1987, 1991), Hellan (1988), Richards (1997), Williams (2003), no prvom eksplicitnom teorijom može se smatrati Burzijeva (1989, 1991, 1996, 2008), a teorijski najrazrađenijom Safirova teorija anafore (2004a, 2004b).

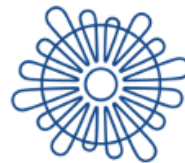
...

Uzet ćemo u obzir razmatranja Mihaljevića (1990), zatim Kune (2008), L. Zlatić (1997a), M. Marelj (2011), M. Marelj i O. Matushansky (2015), M. Birtić i I. Brač (2016), no poglavito analizirajući posvojnu anaforu *svoj*; pri analizi anafore *samog sebe* osvrnut ćemo se na analizu M. Birtić i I. Oraić Rabušić (2013), no ponajviše ćemo se oslanjati na Despića (2011, 2013, 2015a)...

...

Siewierska (2004, str. 3) primjećuje da obilježivači lica rijetko bilježe samo lice.

- prilikom navođenja izvora na hrvatskom jeziku paziti na to jesu li autori rada muškarci ili žene

Oprez! Primjerena količina citiranja:

- izbjegavati premalo i previše citiranja: premalo citiranja može upućivati na plagiranje ili samoplagiranje, a previše je citiranja nepotrebno, može zamarati čitatelja
- nastojte prilikom parafraziranja interpretirati pročitano te navedeni izvor dovesti u vezu sa svojim istraživanjem ili s drugim izvorima koji navode slična ili suprotna stajališta
- prilikom pisanja preglednoga dijela rada, kojemu je svojstveno navođenje drugih izvora, nastojte poći od teme kojom se bavite i ideje koju želite istaknuti navodeći pritom različite poglede na nju, odnosno upućujući na različite izvore koji je zastupaju ili opovrgavaju; pokušajte izbjeći šturo nizanje citata ili prikazivanje jednoga po jednoga rada, dovedite ih u vezu jedne s drugima
- u jednom je odlomku dovoljno jednom navesti izvor, ne treba ga ponavljati prilikom svakog osvrtnja na nj

Parafraziranje

- poželjnije od izravnoga citiranja
- iskusni znanstvenici radije parafraziraju te rijetko pribjegavaju doslovnom citiranju izvora; to se preporučuje i studentima
- podrazumijeva navođenje tuđe ideje vašim riječima
- parafraziranje omogućuje da sažimamo i usustavljujemo informacije iz jednoga ili više izvora, da se usredotočimo na važne informacije, usporedimo i suprotstavimo relevantne pojedinosti
- uz godinu u kojoj je izvor objavljen dobro je navesti precizno na kojim se stranicama nalazi ideja na koju upućujete u svojem radu
- ako se u jednom odlomku u nekoliko ili više rečenica parafrazira jedan izvor, dovoljno je citirati izvor pri prvom spominjanju; ne treba ga ponavljati dok god je iz konteksta jasno da se parafrazira isti rad. Ako se parafraziranje istoga rada nastavi i u drugom odlomku ili ako u međuvremenu spomenete i druge izvore, ponovite navođenje izvora (autor i godina)

Izravno citiranje

- poželjno u ovim slučajevima:
  - o kada se navodi precizna definicija nekog pojma
  - o kada je autor kojeg citiramo rekao nešto značajno i sažeto
- uz izravno citiranje uvijek navesti izvor, tj. ime autora, godinu i stranicu

- izravno citiranje i pisanje dvotočke i točke u hrvatskom jeziku:

Zanimljivo je da za anafore i zamjenice tvrdi da nisu leksičke jedinice nego „gramatički formativi uvedeni računskim sustavom”, odnosno „nešto poput gramatičkih obilježja koja se dodaju leksičkim jedinicama prije nego što na njih djeluje računski sustav” (Hornstein, 2001, str. 189).

Hicks (2009, str. 204) pretpostavlja načelo *maksimiziraj gospodarnost obilježja* (prema engl. *Maximise Feature Economy*) koje je sastavnim dijelom operacije *spoji* i glasi: „Ustanovi ovisnosti putem sintaktičkih operacija gdje god je to moguće.”

- kada citat ima 40 i više riječi, potrebno ga je izdvojiti od ostatka teksta na način da se stavi u novi redak s uvlakom; takvi se citati ne stavljaju u navodnike; izvor (autor, godina i stranica) navodi se ili na kraju citata u zagradama nakon interpunkcijskoga znaka ili u se autor i godina navode u naraciji prije citata, a stranica u zagradama nakon citata

Primjeri duljih *izdvojenih citata* na engleskom:¹

Researchers have studied how people talk to themselves:

Inner speech is a paradoxical phenomenon. It is an experience that is central to many people’s everyday lives, and yet it presents considerable challenges to any effort to study it scientifically. Nevertheless, a wide range of methodologies and approaches have combined to shed light on the subjective experience of inner speech and its cognitive and neural underpinnings. (Alderson-Day & Fernyhough, 2015, p. 957)

Flores et al. (2018) described how they addressed potential researcher bias when working with an intersectional community of transgender people of color:

Everyone on the research team belonged to a stigmatized group but also held privileged identities. Throughout the research process, we attended to the ways in which our privileged and oppressed identities may have influenced the research process, findings, and presentation of results. (p. 311)

N. B. U hrvatskom se piše str. umjesto p., i umjesto &, i dr. umjesto et al.

¹ Primjeri preuzeti sa stranice <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/citations>.

Smjernice za navođenje u tekstu

Jedan rad jednog autora

Primjeri:

- tzv. naracijsko navođenje

Brač (2017) navodi...

Prema Matasoviću (2002, str. 151–152) važno je...

Noam Chomsky 1981. godine u knjizi *Lectures on Government and Binding* razvija teoriju vezanja (prema engl. *Binding theory*).

- tzv. navođenje u zagradama

Radovi koji istražuju rečeničnu anaforu bave se anaforam imenskih skupina, pri čemu se anaforičnim smatra inherentno ovisan imenski izraz bez referencijske vrijednosti koji kao takav mora uspostaviti odnos s antecedentom koji jest referencijalan, i to unutar iste (su)rečenice (usp. Safir, 2004, str. 9, 2013, str. 517; Giorgi, 2004, str. 109).

- Unutar jednog odlomka ili paragrafa nije potrebno navoditi godine rada sve dok ne postoji mogućnost da se radi o različitim radovima.

Primjer:

U novijim istraživanjima instrumentala Brač (2017) predlaže (...) Autorica je također otkrila da... Pritom misli na... Može se zaključiti da Brač na taj način ujedno doprinosi razvoju...

Jedan rad skupine autora (od tri do pet)

- Ako se radi o dvoje autora, uvijek treba navoditi imena obaju autora svaki put kada se rad navodi u tekstu.
- Kada rad ima od tri do pet autora, prvi put treba navesti imena svih autora, a u kasnijim navodima navesti samo ime prvog autora i iza toga navesti „i dr.“.

Primjer:

Van Hell, Litcofsky i Ting (2015) nazivaju... *(kada se prvi put spominje u tekstu)*

...

Van Hell i dr. (2015) ističu... *(svako sljedeće navođenje)*

Rad sa šest ili više autora

- Ako rad ima šest ili više autora, navodi se ime samo prvog autora i „i dr.“ svaki put.

Primjer:

Barić, E., Lončarić, M., Malić, D., Pavešić, S., Peti, M., Zečević, V., Znika, M. (1995).

Hrvatska gramatika. Školska knjiga.

Barić i dr. (1995) nazivaju...

Prema Barić i dr. (1995)... *(i kada se prvi put spominje u tekstu i svako sljedeće navođenje)*

- Iznimka:

- o Kada se u radu upućuje na dva rada sa šest ili više autora od kojih neki autori potpisuju oba rada, treba navesti ime prvog autora i imena drugih autora (onoliko koliko je potrebno da se razlikuju dvije reference).

Primjer:

- Kako u tekstu citirati ova dva rada?

Willer Gold, J., Arsenijević, B., Batinić, M., Becker, M., Čordalija, N., Kresić, M., Nedžad, L., Marušić, F. L., Milićev, T., Milićević, N., Mitić, I., Peti- Stantić, A., Stanković, B., Šuligoj, T., Tušek, J., Nevins, A. (2017)...

Willer Gold, J., Arsenijević, B., Batinić, M., Čordalija, N., Kresić, M., Nedžad, L., Marušić, F. L., Milićev, T., Milićević, N., Mitić, I., Peti- Stantić, A., Stanković, B., Šuligoj, T., Tušek, J., Nevins, A. (2016)...

- Citiramo ih ovako:

Willer Gold, Arsenijević, Batinić, Becker i dr. (2017)

Willer Gold, Arsenijević, Batinić, Čordalija i dr. (2016)

Autori s istim prezimenima

- Ako se na popisu navode radovi dvaju autora s istim prezimenom, treba navesti inicijale prvog autora u svim citiranjima, čak i ako se razlikuje godina izdanja.

Primjeri:

U radovima M. Matasović (2010) i R. Matasović i M. Matasović (2019) uzimaju se u obzir...

Dva ili više radova u zagradama

- U tekstu je moguće citirati autora na način da se i autor i godina stave u zagradu. Redoslijed citiranja dvaju ili više radova unutar zagrada treba odgovarati redoslijedu radova u popisu literature, a prema sljedećim pravilima:

- o *Dva ili više radova istih autora* treba posložiti prema godini izdanja, od starijih prema recentnijima:

U nekim istraživanjima (Giorgi, 1982, 1990) polazi se od...

Provedena istraživanja (Burzio, 1991, 2008, u tisku) potvrđuju...

Burzio (1989, 1991) gradi svoj pristup polazeći od morfološke gospodarnosti anafora koju smatra njihovom određujućom karakteristikom.

- o *Dva ili više radova istog autora s istom godinom izdanja*

Nekoliko istraživanja (Brač, 2017a, 2017b, 2018; Birtić i Brač, 2016)...

- o *Dva ili više radova različitih autora* navode se prema abecednom slijedu prezimena prvog autora.

Neki jezikoslovci (Bhat, 2004; Mühlhäusler, 2001; Siewierska, 2004) ističu...

- Iznimka je kada se odvaja glavna referenca od onih manje važnih, a to se označava s „vidjeti i“ ili „v. i“.

(...) što potvrđuju još neki radovi (Siewierska, 2004; v. i Bhat, 2004, str. 39; Mühlhäusler, 2001, str. 741).

Navođenje specifičnih dijelova izvora

- Ako se citira neki određeni dio rada, tada treba naznačiti stranicu, poglavlje ili ukazati na sliku koja se navodi u tekstu.
- To se odnosi i na potpune citate. Ako se navode potpuni citati, oni trebaju biti pod navodnicima („“) te nakon njih odmah mora slijediti izvor.

Primjer:

(Brač, 2018, poglavlje 2)

...

Bhat (2004, str. 39)

Rad bez autora

- Kada rad nema autora, rabe se prve dvije ili tri riječi naslova. Naslov se stavlja u navodne znakove ako se odnosi na članak, poglavlje knjige ili mrežnu stranicu. Naslov se stavlja u *kurziv* kada se odnosi na knjigu, časopis, brošuru ili izvještaj.

Osvrnuli smo se na klimatske promjene („Climate and Weather“, 1997)...

- Anonimni autori trebali bi se navesti na sljedeći način:

S obzirom na klimatske promjene (anonimno, 2008)...

Mrežne stranice

- Za literaturu preuzetu s mrežnih stranica vrijede ista pravila kao i za prethodno navedeno citiranje literature, osim što se u popisu literature na kraju navodi i datum (posljednjega) pristupanja mrežnoj stranici.

Službena mrežna stranica (organizacija, udruženje)

IFIS (2008). Food Science Central. International Food Information Service,
<<http://www.foodsciencecentral.com>>. Pristupljeno 21. siječnja 2008.

Navođenje u tekstu: (IFIS, 2008)

Knjiga dostupna online

Bryant, P. J. (2006). *Biodiversity and Conservation*,
<<http://darwin.bio.uci.edu/~sustain/bio65/index.html>>. Pristupljeno 29. studenoga
2007.

Navođenje u tekstu: (Bryant, 2006)

Rad u elektroničkom časopisu

Van Schaftingen, E., Gerin, I. (2002). The glucose-6-phosphatase system. *Biochem. J.*
362, 513-532, <<http://www.biochemj.org/bj/362/0513/bj3620513.htm>>. Pristupljeno 2.
lipnja 2007.

Navođenje u tekstu: (Van Schaftingen i Gerin, 2002)

Popis literature

- U popisu literature navode se svi izvori koje ste citirali u svom radu, dakle svi radovi citirani u tekstu moraju se pojaviti na popisu literature i obrnuto. Svaka jedinica navedena u popisu literature mora biti citirana i u tekstu.
- Ne prevoditi naslove knjiga, radova, časopisa itd.
- Poredak: Autori trebaju biti poredani prema abecednom redu prezimena prvog autora na radu:

Prezime, I. (godina). Naslov članka. *Naziv časopisa*, 1 (3), 123-234.
Prezime, I. (godina). *Naslov knjige*. Izdavač.
Prezime, I. (godina). Naslov poglavlja. U I. Prezime (Ur.), *Naslov knjige* (str. 123-345). Izdavač.

- *Rad u časopisu*: samo se naziv časopisa stavlja u kurziv, ne i naslov rada
- *Knjiga*: naslov knjige ide u kurziv
- *Poglavlje u knjizi*: naslov knjige ide u kurziv, a praćen je brojem stranica poglavlja koje nisu u kurzivu.
- Radovi istog autora ili više istih autora navode se prema godini izdanja (stariji prema recentnijima):

Brač, I. (2017). Instrumentalne imenske skupine sa značenjem sredstva i načina. *Rasprave*, 43 (2), 311-330.
...
Brač, I. (2018). Prijedložna skupina s+ instrumental u hrvatskom jeziku. *Suvremena lingvistika*, 44 (85), 1-22.

- Rad jednoga autora prethodi grupi autora kada je prvi autor isti

Birtić, M. (2004). Neakuzativnost, vidske oznake i struktura imenica na -ač. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 30 (1), 17-29.
...

Birtić, M. (2017). Usporedba sintaktičkih dopuna u e-Glavi i srodnim valencijskim modelima. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 43 (2), 263-284.

...

Birtić, M. i Brač, I. (2016). Male surečenice uz glagole doživjeti i doživljavati. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 42 (2), 309-331.

- Radovi s istim prvim autorom, a različitim drugim ili trećima autorom, popisuju se po prezimenu drugog autora itd.

Birtić, M. i Brač, I. (2016). Male surečenice uz glagole doživjeti i doživljavati. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 42 (2), 309-331.

...

Birtić, M. i Oraić Rabušić, I. (2013). Položaj zamjeničkoga pridjeva sam unutar povratnih konstrukcija. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 39 (2), 345-359.

- Radovi autora s istim prezimenom navode se prema abecednom redu imena.

Primjeri navođenja s obzirom na tip rada

Rad objavljen u časopisu

Burzio, L. i Tantalou, N. (2007). Modern Greek Accent and Faithfulness Constraints in OT. *Lingua* 117 (6), 1080–1124.

...

Peti Stantić, A., Anđel, M., Keresteš, G., Ljubešić, N., Stanojević, M. M. i Tonković, M. (2018). Psiholingvističke mjere ispitivanja 3.000 riječi hrvatskoga jezika: konkretnost i predočivost. *Suvremena lingvistika*, 44 (85), 91-112.

- *navođenje u zagradama*: (Burzio i Tantalou, 2007), (Peti Stantić i dr., 2018)
- *narativno navođenje*: Burzio i Tantalou (2007), Peti Stantić i dr. (2018)

Autorska knjiga

Büring, D. (2005). *Binding Theory*. Cambridge University Press.

- *navođenje u zagradama*: (Büring, 2019)
- *narativno navođenje*: Büring (2005)

Urednička knjiga

Baron, I., Herslund, M. i Sørensen, F. (Ur.). (2001). *Dimensions of Possession*. John Benjamins.

- *navođenje u zagradama*: (Baron, Herslund i Sørensen, 2001)
- *narativno navođenje*: Baron, Herslund i Sørensen (2001)

Poglavlje ili rad objavljen u uredničkoj knjizi

Herslund, M. i Baron, I. (2001). Introduction: Dimensions of possession. U I. Baron, M. Herslund, F. Sørensen (Ur.), *Dimensions of Possession* (str. 1-25). John Benjamins.

- *navođenje u zagradama*: (Herslund i Baron, 2001)
- *narativno navođenje*: Herslund i Baron (2001)